

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

- 1 V. Christi corpus in cruce pendens post mortem fuerit ita ita lancea
vulneratum, vt exlatere eius sanguis, & aqua manauerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

DISPUTATIO XLI.

In tres Sectiones distributa.

De ijs, quæ post mortem circa Christi corpus facta sunt.

IN superioribus disputationibus vique ad Christi mortem explanandam peruenimus: reliquum ergo est, antequam de resurrectione dicamus, ut de patribus separatis, corpore scilicet, & anima, quid videlicet in vtraque illo tempore actum sit, inquiramus. Tria vero potissimum sunt, quæ ab Evangelistis narrari videntur facta circa corpus Christi defunctum. Primo quod latus eius lancea apertum sit: deinde quod depositum fuerit de cruce, & præparatum ad sepulturam: ac demum sepultum. De his igitur dicendum est, & obiter adiiciendum quoque quid B. Virgo in mysterio passa sit, ut quædam vulgi opinionem corrigamus, ac refellamus.

SECTIO I.

Vtrum Christi corpus in cruce pendens post mortem fuerit ita lancea vulneratum, ut ex latere eius sanguis, & aqua manauerint.

Ratio dubitandi esse potest. Quia non videtur decessisse, ut Christus post mortem nouum vulnus acciperet, quia solum propter peccata nostra vulneratus est, ut eis mederetur: vulnus autem post mortem susceptum non poterat esse medicina peccati, cum neque rationem meriti, neque satisfactionis habere posset. Similiter ratione dicemus inferius animam Christi post separationem à corpore nihil amplius passam esse, & D. Thom. ferè eodem discursu intulit non debuisse Christi corpus in cineres redigi. Et confirmatur: nam sicut decessit Christum ante mortem ab hominibus illudi, & iniuriose tractari, ita etiam decessit post mortem honorari, ut eius virtus, & diuinitas ostenderetur, ut Chrysost. etiam notauit in demonstratione, quod Christus sit Deus. Et hac ratione, speciali Dei prouidentia factum est, ut honorifice sepeliretur, ergo. Propter hanc fortasse causam, quidam hæretici dixerunt Christi corpus ante mortem fuisse lancea vulneratum. Cuius hæresis autor dicitur fuisse Petrus Ioannes, ut refert Guido Carmelita, & ex illo Castrus lib. 5. contra hæres. verbo Christus hæres. 10. & Præteolus lib. 14. elenchi hæresum, in 20.

Dicendum vero est primo: corpus Christi post mortem, antequam de cruce deponeretur, lancea vulneratum esse, eiusque latus apertum. Assertio est de fide, quam contra prædictam hæresim definiuit Clemens V. cum concilio Vienenfi, in Clem. de summa Trinitate & fide Cathol. & probatur expressis verbis Ioannis 19. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderent eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit. Quæ verba licet expressa sint: tamen ab illo hæretico ita corrumpebantur, ut per recapitulationem postrema verba exponeret, & loco illius præteriti, Aperuit, poneret præteritum perfectum, Aperuerat, ut facilius posset referri ad illud tempus, in quo Christus adhuc vivebat. Quæ falsam interpretationem damnare voluit prædictum concilium, cum dixit. Nos igitur ad eam præclarum Evangelistæ testimonium, & sanctorum Patrum, ac doctorum communem sententiam, Apostolicæ considerationis (ad quam duntaxat hæc declarare pertinet) faciem conuertentes, sacro approbante concilio, declaramus prædictum Apostolum, & Evangelistam Ioannem rectum in præmissis facta rei ordinem tenuisse, narrando, quod Christo iam mortuo, vnus militum lancea latus eius aperuit. Et verba Ioannis satis conuincunt, nam exponere, aperuit, id est, aperuerat, non est interpretari, sed corrumpere scripturam. Deinde, aduersariua illa, sed vnus militum, &c.

Nn 3 planq

Ut enim Origenes notat libro 2. contra Celsum, ideo A Christus non permittit ossa sua confringi: sed integrum corpus manere voluit, ut significaret cito esse resurrecturum; multo magis ergo permittere non debuit corpus suum putrefieri, aut in cineres solui.

In solutione ad secundum sentit D. Thomas corpus Christi mortuum, ac suæ naturæ relictum naturaliter fuisse corruptendum, atque adeo diuinæ virtutis fuisse, omnino incorruptum conseruari. Quæ sententia communis est Theologorum in 3. dist. 21. (vbi præsertim videri possunt Scotus, & Gabriel) & omnino indubitata videtur. Quia necessario sequitur ex vera compositione mortalis corporis ex quatuor elementis, atque humoribus. Quo circa sicut in priori tomo q. 14. ostendimus, Christi corpus mortale, sublata omnipotentia diuinæ, necessitate quadam naturali fuisse subiectum passionibus corporis: ita dicendum est de corpore iam defuncto quoad vltiorem corruptionem, ac resolutionem, nisi diuinæ virtute specialiter conseruaretur.

Contra hanc vero doctrinam citari solet Henricus quodl. 12. quæstion. 12. dicens corpus illud ex vi solius vnionis non potuisse naturaliter corrupti, hoc genere corruptionis. Cui sententiæ fauet Damascenus lib. 3. de Fide cap. 28. dicens corpus Christi fuisse incorruptibile illo genere corruptionis. Sed in hoc non potest esse inter Catholicos controversia, nisi fortasse in modo loquendi. Et in primis Damascenus seipsum exponit, dicens. Secundo corruptionis significatio (scilicet per resolutionem) incorruptibile hoc est, interitus expers corpus Domini consistemus, quem admodum pater nobis tradiderunt: solum ergo appellat incorruptibile, quia secundum diuinam prouidentiam non potuit talem corruptionis modum pati. Quod recte exposuit Elias Cretenensis super orationem primam Nazian. his verbis. Cum Domini corpus, ut communem cum omnibus essentiam habens, mortale esset, proinde etiam ut alia similia, mortem obibat: at vero ob Verbi in ipsum incarnationem; non iam ut ipse natura consentaneum erat corrumperetur, verum ob inhabitantem in ipsum Deum Verbum, à labe, à corruptione integrum seruabatur. Atque admirabili modo hæc duo concurrerunt, nempe ut omnium hominum mors in dominico corpore impleatur, & item mors, ac corruptio propter socium Verbum extinguatur. Quo circa cum hoc genus prouidentie præseruationis esset quodammodo debitum ratione vnionis, potest dici quodammodo naturale, non quia sola vnio per se, ac formaliter sumpta sufficeret ad præseruandum illud corpus à corruptione, nec quia intrinseca dispositio, & qualitas illius corporis natura sua non esset corruptioni obnoxia. Neque enim existimandum est corpus illud statim post animæ separationem fuisse aliqua intrinseca qualitate affectum, quæ vim haberet resistendi omni corrupti, omnemque peregrinam alterationem impediendi, hoc enim sine vilo fundamento, vel autoritate fingeretur. Huiusmodi enim dispositionem consequutum est illud corpus per resurrectionem: antea vero tale permansit, quale exterius apparebat, & ideo lancea aperiri potuit, & potuissent etiam crura eius confringi, si Deus permitteret, & potuit etiam frigi fieri: ac denique de facto passum esse huiusmodi alterationes, vsque ad illum gradum, in quo naturaliter posset conseruari absque vlla putrefactione. Neque Henricus loco citato docet oppositum, imo expresse dicit, quod illud corpus esset putrefactum cursu naturali, & miraculose fuerit præseruatum. Ad dit vero, hoc miraculum sequi ex prior vnione, & ideo fuisse futurum diuinam prouidentiam ita ordinante etiam si diu dilata esset resurrectio.

Sine causa ergo Scot. in 3. d. 21. qu. vnica Henricum reprehendit, & cum eo de modo loquendi potius, quam de re ipsa contendit.

Fr. Suarez. tom. 2.

Scotus.
Gabr.
Corpus
Christi de-
functum
sua natura
obnoxium
corruptioni.

Obiectio.
Henric.

Damasce.

Elias Cre.

Scotus.

Chrysost.

Guid. Carl.
Castr.Corpus
Christi post
mortem de
cruce pen-
dens lancea
perforatum
Clemens V.
Ioan. 19.
Con. Vienn.

Chryso.
Cyrill.

Corpus fuit
Christi
lancea ape-
ritur cur per-
misi Ioan.

Dubium.
Eua de costa
Adæ dormi-
entis educta
figura Eccle-
siae de latere
Christi de-
finita for-
mata.
Gen. 2.
Ephes. 5.
Clem. Pap.
Eucher.
Rupert.
Hieron.
Augustin.
Leo Pap.
Tertul.

Ambros.

Ruffin.

Responsio.
Christum
in sinistro
latere lancea
vulneratum
verisimile
est.
D. Thom.
Augustin.
Theodor.
Rupert.

plane ostendit, id factum esse ab vno milite, postquam A alij decreuerant Christi crura non frangere, eo, quod eum iam mortuum inuenissent. Ratio vero huius facti, si ex parte militis percutientis inquiratur: dicere possumus cum Chrysostomo. 84. in Ioan. & Cyrillo. libr. 12. cap. 39. id fecisse, ut ve exploraret, an vere Christus mortuus esset, vel certe, si non esset, ut eum omnino interficeret, quod facere etiam potuit, ut Iudæis placeret, vel temeritate quadam, ac ferocia militari. Ante vero, quam mortuus existimaretur, nemo ausus esset tale vulnus infligere: tum quia in crucifixorum supplicio hoc non continebatur: tum maxime, quia crucifixi permittentur paulatim mori, nec solebat accelerari eorum mors aliis vulneribus infligis. Et ideo licet Iudæi cuperent eo die crucifixorum corpora cito de cruce deponere, non sunt ausi eorum maturare mortem: sed à Pilato id petierunt. Si autem ex parte Dei, & Christi ratio inquiratur, permittit ipse lancea latus suum aperiri, primo ut magis testata esset, ac confirmata eius mors, quis enim dubitaret mortuum, cuius latus post tot ac tanta tormenta lancea apertum conspiceret? Secundo, ut idem vulnus testimonium postea esset veræ resurrectionis, quemadmodum Thomæ fuit. Tertio propter mysteria sanguinis & aquæ, quæ statim explicabimus. Propter quæ etiam voluit mortuus potius, quam viuus hoc vulnus suscipere, ut prius intelligeretur consummata redemptio per mortem, à qua virtus sacramentorum fluxit, & per quam ianua regni aperta est. Quæ omnia in apertione lateris, & in effusione sanguinis, & aqua significabantur. Et præterea voluit Christus ante hoc vulnus mori, ut non tam extrinseca necessitate ferientis militis, quam propria voluntate animam tradidisse crederetur.

Quod si quis inquirat, quo in latere Christus fuerit percussus, dextro, an sinistro? Nullum firmum, accertum responsum præbere possumus, quia neque Scriptura id explicat, neque apud antiquos Patres aliquid hac de re scriptum inuenitur. Solum dicunt omnes in hoc mysterio impletum esse, quod in Adamo, & Eua fuerat præfiguratum, quando Eua de latere Adæ dormientis formata est in figuram Christi, de cuius latere dormientis in cruce formanda erat Ecclesia, ut significauit Paulus. dicens ad Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, & notauit Clemens Papa in prædicta Clementina, & Eucherius Rupert. & alij in Genesim, Hieronymum. ad Ephes. 3. Augustinus. tract. 9. in Ioann. & lib. 9. in Genesim. ad liter. c. 19. & Leo Pap. epist. 22. & alij quos retuli in priori tomo q. 1. in comment. art. 3. Quibus adde Tertullianum. libr. de anima cap. 43. sic de Adamo loquentem. Inde deducimur etiam imaginem mortis iam tunc eum recensere, si enim Adam de Christo figurabat, somnus Adæ mors erat Christi dormituri in mortem, ut de iniuria perinde lateris eius vera mater viuentium figuraretur Ecclesia. Hinc Ambrosius. libro 5. de sacram. ca. 1. sentit in eo latere fuisse Christum vulneratum, ex quo Eua formata fuit. Quare (inquit) de latere? quia vnde culpa, inde gratia: culpa per feminam, gratia per Dominum Iesum Christum. Et Ruffinus in expositione Symboli, Si quæres (inquit) cur non ex alio membro, sed ex latere porius produxisse dicatur aquam, & sanguinem: Videtur mihi in latere per costam mulier indicari, quia fons peccati, & mortis de muliere prima, quæ fuit primi Adam costæ, processit fons redemptionis, ac vnde de secundi Adam costæ producit. Coniectant autem viri docti, & eruditi Eua de sinistro latere fuisse formatam, in quod vergit cor humanum: propter summum amorem, qui inter virum, & vxorē esse debet. Eam enim ob causam formata est femina ex viro, ut notauit D. Thomas. 1. p. quæst. 92. artic. 2. & Augustinus. 12. de Ciuitat. cap. 25. Theodoret Rupert. & alij in Genesim. Hinc ergo conijcere possumus Christum in latere sinistro fuisse vulneratum, tum ut res figuræ respon-

deret: tum etiam, ut indicaretur summa eius charitas erga sponsam Ecclesiam, cuius amore vulneratum erat cor eius, iuxta illud. Vulnerasti cor meum. Et eodem amore vulnerari voluit in ea potissimum parte corporis, quæ eius cor hominibus quasi patere posset, intelligenterque sibi apertum ostium per quod in cor Christi ingredi, illicque possent requiescere. Vnde Augustinus in Manual. cap. 73. Longinus (inquit) aperuit mihi latus Christi lancea, & ego intraui, & ibi requiesco securus. Possumus item literalem rationem adiungere, quia si miles Christum vulnerauit exploraturus, aut certe perfecturus mortem eius, verisimile est, cor eius voluisse transfigere. Denique si diuina prouidentia hoc permisit, ut mors Christi esset magis testata, & euidentis: conuenientius etiam fuit, ut in sinistro latere percuteretur. Video tamen huic probabili coniecturæ ob stare frequentem vsum pingendi imagines crucifixi in dextro latere vulnerati: solet autem hæc pictura in Ecclesia habere auctoritatem, quoniam indicium est antiquæ traditionis, & confessionis Ecclesiæ. Sed non constat hanc consuetudinem esse vel vniuersalem, vel antiquam. Quare non est, quod nos multum moueat, quanquam nihil etiam sit temere affirmandum.

Secundo dicendum est verum sanguinem, veram que aquam de latere Christi aperto fluxisse. Hæc conclusio est de fide definita ab Innocentio in capit. In quadam, de celebratione missarum, contra quosdam, qui negabant exiisse veram aquam, sed pituitam, sed phlegmaticum quendam humorem, quem dicebant aquam appellatum, quia in eo aqua prædominatur. Verba autem Ioannis in propria significatione esse intelligenda semper Ecclesia intellexit, & veritas scripturæ hoc requirit: nam in enarratione præsertim historiarum non fuisse Ioannes vsus verbis impropriis, & metaphoricis. Deinde inquiratur aquam improprie interpretentur. Respondent, quia non poterat naturalis aqua de corpore humano naturaliter exire. Sed in primis non defuerunt Catholici, qui hoc negarent. Nam ut refert Abulensis. parad. 2. cap. 29. & 30. quidam dixerunt in corpore humano, cum primum recedit anima & incipit frigidescere, naturaliter generari aquam per resolutionem phlegmatis, & ita potuisse accidere in corpore Christi. Quæ sententia præferenda esset præcedenti: si aliter veritas historiarum Evangelicarum consistere non posset: sed non indiget Evangelicæ veritas Philosophica fictione. Quia nec vera aqua tam cito potuisset generari naturaliter, ubi non erat principium à quo generaretur, alioqui fluxisset etiam per foramina clauorum, & ex quocunque corpore humano iam mortuo post aliquas horas posset naturaliter aqua educi, quod repugnat experientia. Concedendum est ergo id non potuisse naturaliter fieri, nec tamen propterea negandum est, fuisse veram aquam. Quia etiam non poterat de corpore mortuo naturaliter sanguis effluere, & nihilominus sanguinem proprie interpretamur, quod neque ipsi hæretici negare ausi sunt. Vtrumque ergo miraculose accidisse ad mysterium aliquod significandum Patres Ecclesiæ docent. Primo ut veritas humanæ naturæ assumptæ illo testimonio probaretur, de quo dixit Ioannes. 1. Cap. 1. non. capit. 5. Tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Spiritus enim clamore valido emissus, & in paternas manus commendatus testis fuit, in Christo fuisse veram animam rationalem: sanguis vero, & aqua significarunt corpus Christi fuisse verum humanum corpus compositum ex quatuor humoribus, quorum præcipuus est sanguis, & ex quatuor elementis, quorum vnus est aqua, quæ ad huiusmodi ministerium magis erat accommodata, quam cætera. Secundo in sanguine, & aqua significatum est, Ecclesiam, pretio sanguinis Christi fundandam, atque abluendam esse. Vtrumque enim fit per baptismum, qui in aqua confertur, & in sanguine Christi.

Can. 4.

August.

De latere
Christi in
Cruce verus
sanguis & aqua
manauit
Innoc. Pap.

1. Ioan. 6.

Chr. sanguis
& aqua de
latere Christi
manauit,
ne Chri.

ne Christi habet efficaciam, iuxta illud Pauli ad E-
Ephes. *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum iradidit pro*
ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquae in
1 Ioan. 5. *verbo vitae: & illud Ioann. 5. Hic est, qui venit per aquam,*
& sanguinem Iesus Christus, non in aqua solum, sed in a-
qua, & sanguine, id est, non in aqua tantum significati-
ua, qualis erat in lauacris Iudeorum, & in baptis-
mo Ioannis: sed in aqua, quae efficaciam haberet ex
sanguine Christi iam effuso. Et propter hanc etiam
causam, haec effusio sanguinis Christi non est facta
ante mortem, quia tota haec virtus sanctificandi &
fundandi Ecclesiam ex morte Christi potissimum
Ambros. *dimanauit. Vnde Ambros. lib. 5. de sacramen. cap. 1.*
Quare aqua? quare sanguis? aqua ut emundaret, sanguis
ut redimeret. Et hoc sensu intelligendi sunt Patres,
cum dicunt in hoc vulneris lanceae, fluxuque sangui-
nis, itaque significatam esse Ecclesiae formationem
Cyprian. *ex latere Christi dormientis in cruce, ut Cyprianus*
lib. de montibus Sinai, & Sion in fine, Percussus (in-
quit) in latere lanceae, sanguis & aqua mistus profusus flue-
bat, vnde sibi Ecclesiam sanctam fabricauit. Vnde vltre-
ius in huiusmodi sanguine, & aqua significata sunt
omnia sacramenta Ecclesiae, quae ex Christi morte
habent efficaciam. Aqua enim indicat baptismum,
qui est ianua, sanguis vero Eucharistiam, quae est
finis, & consummatio sacramentorum, & ideo sub
his duobus reliqua comprehenduntur. Et hoc sensu
dicunt etiam Patres per hoc mysterium indica-
tum esse, omnia sacramenta de latere Christi ma-
nasse, citauit plures in priori tomo disput. 39. sect. 3.
quibus addi possunt: Cyprian. sermon. de passione
Christi, in fine dicens: De latere tuo fons egreditur in vi-
tam aeternam proficiens, & infra: Ex hoc fonte non tantum
ablutionis prima, qua initiatur accedentes ad Christum,
vidas haurimus, sed & compunctionem, & lacrymarum
perennes effluunt riuus, misericordiarum suauitas, & totius
pietatis effectus emanat. Tu Domine Sacerdos sancte, qui in
tempore iacundiae factus es reconciliatio, sancti huius sangui-
nis permanentem plenitudinem reliquisti, & beneficium
huius sancti liquoris in perpetuum tradidisti, & constituisti
nobis inconsumptibiliter potum viuificum, crucis signum,
& mortificationis exemplum. Et eleganter Tertullianus
Tertul. *lib. de baptis. cum cap. 9. dixisset, etiam in*
passione tua Christum dedisse testimonium baptis-
mo aquae, cum vulneratus es, & aqua de latere prorupit,
subdit cap. 16. Est quidem nobis secundum lauacrum, & ip-
sum sanguinem, de quo Dominus. Habeo (inquit) baptis-
mi, cum iam tinctus fuisset, venerat enim per aquam, &
sanguinem, sicut Ioannes scripsit, ut aqua tingeretur, sanguine
glorificaretur, proinde ut nos faceret aqua vocatos, sanguine
electos, hos duos baptismos de vulneris perfossi lateris emisit.
Quia qui sanguinem eius crederent, aqua lauarentur: qui
aqua lauissent etiam sanguinem potarent. In quibus ver-
bis tertium etiam mysterium indicat, in aqua scilicet,
& sanguine duplex fidelium baptismus, nimirum
sanguinis, seu martyrii, & aquae, seu sacramenti
Ruffin. *baptismi significatum esse. Quod mysterium nota-*
uit clarius Ruffinus dicta expositione symboli di-
cens: Potest etiam intelligi, quod duplicem gratiam bap-
tismi figurauerit, vnam, quae datur per aquae baptismum, a-
liam, quae per martyrium profusione sanguinis queritur.
Hieron. *Idem mysterium notauit Hierony. epist. 83. ad Ocea-*
num dicens: Latus Christi percussit lancea, baptismi,
Ruffin. *atque martyrii pariter sacramenta fundantur. Vltimum*
mysterium adiungi potest ex eodem Rufino eodem
loco his verbis: Hoc quidem mysticum est (videlicet ef-
fundere sanguinem, & aquam). Ipse enim dixerat, quia
flumina de ventre eius procedent aqua viuae, sed produxit,
& sanguinem, quem petierant Iudei venire super se,
& super filios suos. Produxit ergo aquam, quae creden-
tes diluas: produxit & sanguinem, qui condemnet incre-
dulos.
Vnum vero potest hoc loco desiderari, scilicet,
quomodo sanguis, & aqua fluxerint, an permixta,
vel separata. Nam in citato loco Cypriani lib. de Si-

na, & Sion dicitur effluxisse sanguis aqua mistus. Di-
 cendum vero sine dubio est, exiuisse impermixta, &
 loco separata: Tum quia hoc significant verba Io-
 annis: *Fluxit sanguis, & aqua.* Tum etiam quia alias
 non potuisset aqua à sanguine discerni: & tamen in
 praedicto modo dicendi significatur distinctè potuisse
 cognosci, & oculis videri. Quod significatum
 est etiam illis verbis: *Et qui vidit, testimonium perhi-*
buit. Non enim loquitur Ioannes illis verbis de alia
 persona, à se distincta, ut videntur intellexisse, qui
 finxerunt eum, qui Christum percussit, fuisse cae-
 cum, appellatumq; Longinum: atq; illo liquore, qui
 de latere Christi exiuit, visum recuperasse, atq; ita de
 illo scriptum esse, *Vidit & testimonium perhibuit.* Hoc
 enim apocryphum est. Neq; villo modo est verisimile
 militem illum, qui Christum percussit, fuisse
 caecum. Qualis enim esse potest caecus miles? Neque
 etiam constat appellatum esse Longinum, sed po-
 tius fertur centurionem eum, qui, exclamauit, *Verè*
filius Dei erat iste, fuisse Longinum illum, qui postea
 martyr fuit, ut videre licet apud Lippomanum. to.
 6. & Surium, tom. 2. ex Metaphras. die 25. Martij, &
 16. Octobris. Igitur Ioannes in tertia persona de sei-
 pso loquitur, ipse enim vidit, & testimonium perhi-
 buit, & verum scribendo dixit. Non potuisse autem
 (nisi aliud miraculum non necessarium fingamus)
 videre aquam, & sanguinem exeuntem, nisi discre-
 tè effluerent. Vnde Cyprian. serm. de pass. Christi.
De latere (inquit) tuo fons egreditur in vitam aeternam
proficiens, & de eadem, consubstantialisq; origine diuisis li-
mitibus aqua, & sanguis emanant, ad complementum,
perfectioremq; totius iustitiae. Duobus autem modis
excogitari hoc potest. Primo ut simul tempore a-
qua, & sanguis exierint, per duersas tamen partes
eiusdem foraminis: & si hoc modo factum est, non
potuit fieri sine nouo miraculo, ut non permisce-
rentur.

Secundo intelligi potest, prius totum sanguinem
 exiisse: deinde vero aquam manasse. Et hic modus
 videtur facilius, & accommodatus tum ordini
 narrationis Ioannis, tum etiam mysterio. Pri-
 mus enim Christus suum sanguinem effudit: mul-
 tique pie meditantur totum sanguinem suum in
 passione fuisse: & in huius rei signum, ac testimo-
 nium, id quod reliquum erat, accepto lanceae vulne-
 re profudisse. Postea vero effuso sanguine, & quasi
 pretio soluto, manauit aqua, quae virtutem sanctifi-
 candi ab illo sanguine habitura erat. Vnde Hierony.
 dicta epist. ad Oceanum, tractatis simul hunc locum,
 & illam Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & c.* in-
 quit, *Quia ab equis caperat, finiuit in aquis.* Quod si
 per aquam fidelem populum significatum esse in-
 terpretemur (solent enim in scriptura aquarum no-
 mine populi significari) rectè etià consonat, ut post
 effusum omnino sanguinem de latere Christi, intel-
 ligatur Christianus populus, seu Ecclesiae corpus de
 illius latere exiuisse. Denique hac etiam successio
 effusionis aquae post sanguinis effusionem, aptissima
 esse potuit, ut vtriusq; effusio clare, ac distinctè dis-
 cerneretur.

Ad rationem ergo dubitandi in principio posi-
 tam, respondetur. Quamuis vulnus lanceae non
 fuerit necessarium ad meritum, vel satisfactionem:
 ad mysterium autem, & veritatis confirmationem
 fuisse vtilissimum. Addo etiam, quoniam Christus
 ante hoc vulnus nondum totum suum sanguinem
 effuderat, atque effusum ostenderat, ideo quo-
 dammodo dici posse, nondum fuisse finitum tem-
 pus patiendi in corpore. Illo autem vulnere susce-
 pro finita fuit abiectio passionis, & honor glorio-
 se sepultura paulo post incepit, in quo satis virtus
 omnipotentia morientis demonstrata, ut Chryso-
 stomus citato loco, & D. Thom. artic. 2. ad 1. adno-
 tarunt.